

Tionde roten, tomt 99

Kvarteret Mätaren

Lilla Kvarnbergsgatan

I 1696 års tomtöreslängd står bland ovissa tomter under Kvarnberget en Sven Menlöös, vilket bör vara en felskrivning för den korpral Johan Menlöös, som sedan uppträder på denna plats i längden. I en ansökan till magistraten, framlagd den 8.3.1698 (EIIa:14), bilägges rekommendation av *David Amia*, vars tjäruvarokompani Johan Meenlöös en tid hade betjänat. Menlöös ville bli stadskorpral efter avlidne *Per Andersson*. Han erhöll tjänsten eftersom han också kunde uppvisa *överste Gustav Mackliers* avskedspass utställt i april 1697, som visade att Menlöös i elva års tid tjänat dennes regemente, fem år som gemen, fyra år som korpral och två år som rustmästare (EIIa:13, 13.4.1697).

Hösten 1694 förliktes *Ingrid Jacobsdotter* från Hisingen med soldaten Johan Menlöös hustru Kerstin Andersdotter i ett mål i kämnärsrätten rörande skällsord och en skjorta, som Kerstin hade beskyllt Ingrid för att ha tagit.

Den första september 1699 berättade ett anonymt vittne i samma rätt att *Gunne slaktare*, dess måg, *skulten Fagg* och korpralen Menlöös hade suttit och druckit i *Trulls slaktares* hus. Då hörde han Gunnar slaktare säga till sin granne: drick inte den skälmen Menlöös till, drick mig till, varpå Fagg sade ”ingen kan bevisa honom vara någon lagvunnen skälm, därför vill jag taga honom i beskydd och dricka honom till”. Alla hade därefter börjat gräla inbördes, ”hwarwid Trulls haft det högsta ljudet, så att Menlöös änteligen blefwet nödiat säja: hålt munnen på dig din gamla skrytare. men som han det intet welat hade Menlöös sprungit up och tagit i Trulls och i detsamma fått fingrarna i munnen på honom, hwaruti Trulls honom bitit”. Trulls hade därefter begärt stämning på Menlöös, vilket skulten hade lovat honom. – Flera personer inlade besvär mot Johan Menlöös.

Carl Nilsson båtekarl skrev 1701, att han hade betalt sina skatter i fem, sex års tid, sedan han hade lösts från Kungl. Maj:ts tjänst. Hans sväger Johan Menlös hade nyligen i Kungl. Maj:ts tjänst begivit sig från staden och lämnat tre moderlösa barn hos sin farbror, som skulle draga försorg om dem med kristlig upptuktan och vård, till dess gud kunde förse honom med någon lägenhet annorstädes. Men två av barnen hade därigenom råkat i ”orenlighet och vanskötsel”, vilket högeligen bedrövade Carl Nilsson. Johan Menlös svärfader var oförmögen att tillse barnen, eftersom han låg på dödsbädden. Farbrodern *Johan Segulsson* var en gammal utlevad man, som hade mottagit den ringa egendomen för 40 d smt, vilket inte räckte till för kreditorernas förnöjande. I sin egenskap av rätt frände och blodsförvant ville Carl Nilsson tillträda det fasta och åtaga sig vårdnaden av barnen, vilket tilläts honom mot det att Johan Segulsson under sin och sin hustrus livstid obehindrat och oklandrat fick bebo Johan Menlöös svärmoders stuga. En förlikningsskrift uppsattes och undertecknades av Johan Segulsson, Carl Nilsson och *Elin Svendsdotter*.

Men nästa år var Johan Menlöös åter i staden. Det berättas i kämnärsrätten i augusti 1702, att han i vredesmod hade kommit från *hustru Barbro på Vallen* och utan given orsak kastat en dragen värja efter *Anders Faggs* hustru, så att hon av förskräckelse måste taga till flykten. Sedan hade

han med stenar slagit på Anders Faggs dörr och när han icke fick upp den med sådana medel hade han med ett trästycke slagit ut Faggs fönster.

Var Barbro på Vallen den Barbro Menlöös, som i kämnärsrätten den 27.8.1707 vände sig mot sin styvmoder *hustru Kerstin Jonsdotter* angående arvet efter sin och sin brors far?

Carl Nilsson fjärdingskarl bor kvar 1706 men 1710 hade gården övertagits av Christen Persson båtekarl och hans hustru Rangela Andersdotter. 1715 värderades tomten till 70 d smt och lösöret till så mycket som 170 d smt. I gården, ”kallad en liten hytta” 1733, bodde också *änkan Anna Olsdotter* och 1717–33 stadssoldaten *Olof Udd* och hans *hustru Gundla Bengtsdotter* I denna lilla stuga inflyttar 1734 i stället fattige *stadsfiskaren Anders Skata*. Christen Persson torde ha avlidit 1737.

Den 31.8.1730 lät skepparen Paul Schröder första gången uppbjuda båtskepparen Christian Petterssons på Kvarnberget belägna hus och gård för en fordran av 30 d 6 öre smt.

I mars 1737 tvistade båtekarlarna *Per Olufsson* och *Oluf Nilsson* om hälften i en hemförarebåt, Christen Persson kallad, som förre ägaren Christen Persson hade sålt till *sadelmakaren Christopher Dehio* och som båda hade ansökt om att få inlösa. Oluf Nilsson var Christen Perssons måg och Per Olufsson hans brorson. Per Olufsson kunde inte bevisa, att Oluf Nilsson hade av sagt sin bördsrätt. I ett brev från N. Granberg omtalas, att Christen Perssons änka Rangela Andersdotter var ”sjuk, krompen och sängliggande, så att hon sig ej röra, mindre skriva kan” och att Christen Persson den 14.9.1727 hade utgivit en obligation till herr *Olof Gunnarsson (Ambjörn Lindquists styvson)* på 212 d 16 öre smt utgörande utgifter för ”byggning av vår sammanhavande båt”.

Hos Christen Perssons fattiga änka bodde 1740 *Oluf Persson*, ”enrollerad och fattig.”

I tomtöreslängden kvarstod ännu 1755 Christen Perssons änka ”fattig och näringslös”. Efter henne kom (hennes dotter?) båtedrängen Olof Branders änka, som ägde tomten som ödetomt – hennes arvingar ännu 1783. En bonde Nils Carlsson ägde ödetomten 1790 och ännu 1807.